

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет технологій і дизайну
Кафедра рисунку та проєктної графіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету технологій і дизайну

Тетяна ІВАНІШЕНА

09 2023

Навчальна дисципліна Рисунок

Освітні програми різних спеціальностей

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Литвиненко Владислав Сергійович Трачук Віктор Антонович
Профайл викладача	https://rpg.khmn.u.edu.ua/lytvynenko-vladyslav-sergijovych/ https://rpg.khmn.u.edu.ua/trachuk-viktor-antonovych/
Е-mail викладача(ів)	lytvynenko@khmn.u.edu.ua trachukvi@khmn.u.edu.ua
Контактний телефон	0992897302 0631472583
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmn.u.edu.ua/course/view.php?id=6137
Навчальний рік	2023–2024
Консультації	Очні: за необхідністю та попередньою домовленістю; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття									Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота, у т.ч. ІРС					
Д	1	1	4	51		51			69					+
Д	1	2	3	54		54			36					+
Д	2	3	5	68		68			82					+
Д	2	4	5	54		54			96					+
Разом ДФН			17	227		227			283					4

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Рисунок» є обов'язковою складовою загальної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійними програмами в межах спеціальності 022 «Дизайн».

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Формування та розвиток творчих здібностей здобувача, набуття ним умінь і практичних навичок виконання рисунків, необхідних в роботі дизайнера інтер'єру, одягу, дизайнера-графіка.

Завдання дисципліни. Виконання завдань, передбачених лабораторними роботами, дозволяє набути уміння створювати зображення предметного середовища в перспективі та об'ємі за допомогою ліній, тону, фактури та

початкові навички грамотної побудови взаємозв'язків між різними елементами рисунку, підсилення його виразності різними засобами і прийомами, а також формування навичок самостійної творчої чи дослідницької роботи.

Очікувані результати навчання

Під час вивчення дисципліни студент навчається системному підходу до аналізу поставленої проблеми, набуває навичок користування науковою літературою, можливості узагальнювати отримані результати та робити правильні висновки щодо доцільності використання тих чи інших методів побудови рисунку. За умов успішного опанування навчального матеріалу студент має володіти навичками замальовки дизай-об'єктів, фігур людей різного віку та статі в різних ракурсах, з збереженням пропорцій.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема *	Тема лабораторного заняття	Самостійна робота студентів		
			Зміст	Год.	Література
<i>Перший семестр</i>					
1 – 2	Натюрморт із геометричних тіл	Натюрморт з геометричних тіл прямокутної та циліндричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 1. Підготовка до виконання лабораторної роботи 2	8	[2], с. 10–25; [3], с. 9–11; [4], с. 12–24
3 – 6		Складний натюрморт з геометричних тіл. Світлотіньове опрацювання.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 2 та до виконання лабораторної роботи 3.	16	[2], с. 14–34; [3], с. 9–12; [4], с. 10–24
7 – 10	Натюрморт із предметів побуту і праці	Натюрморт з предметів побуту та праці, близьких за формою до геометричних тіл. Лінійна побудова, умовна світлотінь.	Підготовка до захисту лабораторної роботи № 3 та до виконання лабораторної роботи 4.	16	[2], с. 35–40; [3], с. 13–20; [4], с. 10–26
11 – 17		Натюрморт з предметів побуту та праці в інтер'єрі.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 4 і до семестрового перегляду	29	[2], с. 35–40, 45; [4], с. 15–33
<i>Другий семестр</i>					
1 – 4	Натюрморт з архітектурними деталями	Натюрморт – гіпсова розетка з драперією. Світлотіньове опрацювання.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 5. Підготовка до виконання лабораторної роботи 6	8	[2], с. 45–51; [4], с. 337–378
5 – 10		Гіпсова архітектурна деталь симетричної форми. Лінійна побудова, умовна світлотінь	Підготовка до захисту лабораторної роботи № 6 та до виконання лабораторної роботи 7.	8	[2], с. 52–60; [4], с. 35–45
11 – 14	Деталі обличчя і голови та антична гіпсова голова узагальненої форми	Гіпсові частини голови людини (ніс, вухо, губи, очі) в ракурсах. Світлотіньове опрацювання.	Підготовка до захисту лабораторної роботи № 7 та до виконання лабораторної роботи 8.	12	[1], с. 30–41; [2], с. 65–70; [3], с. 40–43; [4], с. 46–48
15 – 18		Антична голова узагальненої форми (Аполлон, Венера, Гермес, Юнона). Моделювання форми тоном	Підготовка до захисту лабораторної роботи № 8. і до семестрового перегляду	8	[1], с. 30–44; [2], с. 65–70; [3], с. 40–43; [4], с. 49–56

Третій семестр					
1 – 3	Антична гіпсова голова в ракурсі	Рисунок античної гіпсової голови в ракурсі (Лаокоон, Сократ, Да Уцціано). Моделювання форми тоном	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 9. Підготовка до виконання лабораторної роботи 10	12	[2], с. 71–76; [4], с. 56–60
4 – 6		Рисунок з натури голови людини з плечовим поясом.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 10 та до виконання лабораторної роботи 11.	12	[2], с. 81–86; [4], с. 61–65
7 – 12	Антична гіпсова фігура	Рисунок анатомічної фігури екорше в трьох поворотах.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 11 та до виконання лабораторної роботи 12.	33	[1], с. 51–76; [2], с. 87–90; [4], с. 67–71
13 – 17		Рисунок гіпсової фігури Геракла в двох поворотах.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 12 та до семестрового перегляду	25	[1], с. 53–78; [2], с. 95–105; [4], с. 69–75
Четвертий семестр					
1 – 4	Деталі фігури людини	Рисунки кінцівок фігури людини (кисть, стопа) з гіпсових зліпків.	Підготовка до виконання та захисту лабораторної роботи 13. Підготовка до виконання лабораторної роботи 14.	20	[1], с. 41–46; [2], с. 94–102; [4], с. 63–68
5 – 7	Голова людини з плечовим поясом (жива натура)	Рисунок з натури жіночої або чоловічої голови з плечовим поясом.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 14 та до виконання лабораторної роботи 15.	15	[1], с. 80–86; [2], с. 103–109; [3], с. 45–55; [4], с. 69–77
8 – 12	Фігура людини в легкому одязі (жива натура)	Рисунок з натури чоловічої фігури в легкому одязі.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 15 та до виконання лабораторної роботи 16.	25	[1], с. 205–286; [2], с. 120–130; [4], с. 79–110
13 – 18		Рисунок з натури жіночої фігури в легкому одязі.	Підготовка до захисту лабораторної роботи 16 та до семестрового перегляду.	36	[1], с. 200–281; [2], с. 125–130; [4], с. 80–115

Примітка. * Лабораторні заняття проводяться один раз на два тижні по шість годин

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Студент зобов'язаний відвідувати лабораторні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, домашні завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвідувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. До лабораторних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (вебсайт Університету (<https://khmnu.edu.ua/>): розділ «Нормативні документи», рубрика – «**Положення**», сторінка – «Положення про організацію освітньої діяльності»).

При виконанні лабораторних робіт з дисципліни студент має дотримуватися політики доброчесності. У разі виявлення плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати лабораторну роботу за новою темою.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом позитивно, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою.

Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: знання теоретичного матеріалу з теми роботи; якість графічної частини; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення; своєчасний захист лабораторної роботи. У кінці семестру студент має сформувати портфоліо із графічної частини лабораторних робіт і представити їх на перегляді у вигляді презентаційних планшетів, банерів, макетів та художніх робіт.

Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в лабораторіях кафедри у встановлений викладачем термін з реєстрацією у відповідному журналі кафедри, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

<i>Перший семестр</i>				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Підсумковий контрольний захід у вигляді перегляду
1	2	3	4	1
ВК*: 0,6				0,4
<i>Другий семестр</i>				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Підсумковий контрольний захід у вигляді перегляду
5	6	7	8	1
ВК*: 0,6				0,4
<i>Третій семестр</i>				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Підсумковий контрольний захід у вигляді перегляду
9	10	11	12	1
ВК*: 0,6				0,4
<i>Четвертий семестр</i>				
Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Лабораторні роботи №:				Підсумковий контрольний захід у вигляді перегляду
13	14	15	16	1
ВК*: 0,6				0,4

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
		Зараховано	Незараховано
A	4,75–5,00	5	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4	<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

1. Які матеріали використовуються в академічному рисунку?
2. Які види рисунку існують?
3. Який рисунок називають лінійним?
4. Який рисунок називають тональним?
5. Побудова перспективи в натюрморті.
6. Побудова куба в перспективі.
7. Побудова кулі в перспективі.

8. Побудова призми в перспективі.
9. Побудова циліндра в перспективі.
10. Особливості побудови натюрморту із побутових предметів.
11. Побудова предметів побуту.
12. Побудова складок драперії в ракурсі.
13. Побудова світлотіні на драперії.
14. Побудова падаючих тіней в рисунку.
15. Побудова власних тіней в рисунку.
16. Побудова предметів побуту.
17. Побудова в перспективі натюрморту.
18. Особливості лінійно-конструктивного рисунку.
19. Побудова натюрморту з побутових предметів.
20. Світлотіньове опрацювання інтер'єру.
21. Світлотінь в інтер'єрі.
22. Рисунок симетричної гіпсової розетки.
23. Рисунок асиметричного рельєфу.
24. Побудова складок драперій.
25. Особливості узагальнення форми рельєфу та розетки в рисунку.
26. Рисунок доричної капітелі.
27. Рисунок іонічної капітелі.
28. Побудова канелюр на колонні.
29. Особливості узагальнення форми в рисунку архітектурної деталі.
30. Особливості виконання рисунку м'яким матеріалом.
31. Світлотінь на голові людини.
32. Конструктивні схеми побудови голови людини.
33. Побудова ока людини.
34. Побудова носа людини.
35. Побудова губ людини.
36. Побудова вуха людини.
37. Побудова античної голови в фас.
38. Побудова античної голови в профіль.
39. Побудова античної голови в анфас.
40. Побудова античної голови в 3/4.
41. Особливості узагальнення форми в рисунку гіпсової голови.
42. Світлотінь на фігурі людини.
43. Рисунок грудної клітки.
44. Рисунок верхньої кінцівки людини.
45. Рисунок плечевого поясу людини.
46. Рисунок тазового поясу.
47. Світлотінь на фігурі людини.
48. Побудова кисті руки людини.
49. Техніки швидкого рисунку.
50. Особливості конструктивного рисунка фігури людини.
51. Особливості рисунку нижньої кінцівки людини.
52. Моделювання форми тоном в рисунку голови людини.
53. Передача фактури тканини на фігурі.
54. Побудова античної голови в ракурсі.
55. В чому полягає різниця пропорцій чоловічої та жіночої фігур?

Рекомендована література

Основна

1. Готфрід Баммес. Зображення фігури людини : посіб. для художників, викладачів та студентів / Баммес Готфрід. – Берлін : Фольк унд виссен, 2019. – 337 с.
2. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти : навч. посіб. / М. А. Кириченко. – Київ : Вища шк., 2016. – 190 с.
3. Сенін В. Школа рисунку олівцем / В. Сенін, О. Коваль. – Харків : Книжковий клуб, 2016. – 90 с., іл.
4. Туманов І. Рисунок. Живопис. Скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання / І. М. Туманов. – Львів : Аверс, 2018. – 496 с.

Додаткова

5. Лукань В. Г. Рисунок : метод. посіб. до навч. курсу. Спеціальність № 8020208 «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво». – Ів.-Франківськ : Плай, 2017. – 112 с.
6. Nicodemi G. V. Come disegnare: natura morta, figura, paesaggio. – Milano, Italia. – 115 s.

Інформаційні ресурси

Модульне середовище. Режим доступу: <https://msn.khmn.edu.ua/enrol/index.php?id=8513>